

T A R T A L O M

KRÓNIKA

- 101 A Vezetői Tanács munkájáról
/Összeállította: Somkúti Gabriella/

MUNKÁNKRÓL, KÉRDÉSEINKRÓL

- 103 Mit mond a statisztika az Általános
Olvasóterem könyvforgalmáról?
104 WIX GYÖRGYNE: A gondok nemcsak az
Olvasószolgálatéi
106 NAGY LÁSZLÓ: Az egyházi könyvtárakban
őrzött kéziratokról

NOSCE TE IPSUM

- 108 KASTALY BEATRIX: Bemutatkozik a Hírlap-
állományvédelmi Osztály

IFJÚSÁGI FÓRUM

- 111 A KISZ-élet hírei
112 Az OSZK KISZ-alapszervezet akcióprogram-
ja az 1978/79, mozgalmi évre
116 NAGY ZOLTÁN: Erdékvédelmi "adatbank" -
és ami az adatokból kiderül
119 BUZÁS ÉVA: Elintéződött - de hogyan?
120 HORVÁTH BORBÁLA: Eddig tartott a lelke-
sedés? A klubról - szomorúan
121 V.ECSEDY JUDIT: Beszélgetés W.Salgó
Agnessel
122 FREISINGER JENŐ: Hogy látják a nemzeti
könyvtárat? Az OSZK-bibliográfia tervéről

KIADVÁNYAINK

- 124 Terebessy Ákos: Igényvizsgálat - szük-
ségletkutatás /Ism.: Nagy Mária/

TÁJÉKOZÓDÁS

- 126 KOVÁCS KATALIN: Nemzetközi Könyvtárépí-
tési Konferencia
127 CSOBOTH ATTILA: Bolgár-magyar könyvtár-
ügyi konferencia
128 BORSA GEDEON: Rövid útról röviden
130 GÖRGEYNE KOVÁCS KATALIN: Egy könyvtár,
amelyet szeretnek

KÖNYVTÁRUNK ÉLETÉRŐL

- 132 A társadalmi munkások megbecsülése
132 Gyorsmérleg a szakszervezeti tisztségvi-
selők most zárult továbbképzési évad-
járól
133 Nyílt levél Hoffer Rezsőnének és Losonci
Andrásnének
133 RÁKÓCZY CSABÁNÉ: A nyugdíjjárulékról, a
táppénzről, a terhességi-gyermekágyi
segélyről

Cimlapunkon: Jókai Mór Névtelen vár c.
regénye kéziratának kezdősorai /A Kézi-
rattár új szerzeménye/

O S Z K H I R A D Ó

Az Országos Széchényi Könyvtár
MSZMP alapszervezetének,
Szakszervezeti Bizottságának
és KISZ alapszervezetének
lapja

XXI. évfolyam 5. szám - 1978

Felelős szerkesztő:

BOR KÁLMÁN

Főszerkesztő:

NÉMETH MÁRIA

A Szerkesztő Bizottság tagjai:

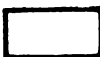
Csapó EDIT
V. ECSEDY JUDIT
FERENCZY ENDRENÉ
GERÓ ZSOLTNÉ
INOTAI ISTVÁN
KELECSÉNYI GÁBOR
KOVÁCS ILONA
MÁNDY GÁBOR
ROSTA LAJOSNÉ
SOMKUTI GABRIELLA
WIX GYÖRGYNE

Szerkesztőségi titkár:

HOMOR FERENC

A szerkesztőség címe:

BUDAPEST VIII., Múzeum utca 3.
Telefon: 135-244
Postacím: 1827 Budapest

Felelős kiadó:

CSOBOTH ATTILA
SZB titkár

Készült az Országos Széchényi
Könyvtár Sokszorosító üzemében
800 példányban, 4,6 A/5 kiadói
iv terjedelemben.
Munkaszám: 78/328
Budapest, V., Guszev utca 1.

Felelős vezető:

ROSTA LAJOSNÉ

KRÓNIKA

A könyvtár Vezetői Tanácsa május 25-én az alábbi előterjesztéseket tárgyalta meg:

1. Dr. Borsa Gedeon osztályvezető: Tervezet az 1801 előtti szerzői hungarika bibliográfiai regisztrálására.
2. Szilvássy Zoltánné osztályvezető: A 'Külföldi időszaki kiadványok a magyar könyvtárakban XVII.sz.-1970.' c. retrospektív lelőhelyjegyzék kiadásának előkészítése.

Dr. Borsa Gedeon előterjesztése része, ill. folytatása annak a nagyszabású hungarika-programnak, amelyről az OSZK Híradó hasábjain már többször szó esett. Miután a témára cikk formájában még visszatérünk, a továbbiakban csak a hozott határozatokat ismertetjük.

Az OSZK Vezetői Tanácsa egyetértett a Tervezetbe foglalt vállalkozás elindítására vonatkozó javaslattal és felkérte dr. Havasi Zoltán főigazgatóhelyettest, valamint dr. Borsa Gedeont, hogy terjesszék a Tervezetet az MTA és a KM Könyvtörténeti és Bibliográfiai Munkabizottsága elé megtárgyalásra. Az ott elhangzottak figyelembevételével a Tervezet végleges formáját kell kialakítani. /Az említett bizottság június 6-án tárgyalta az előterjesztést./

A Vezetői Tanács megállapította, hogy elvileg is helyes és gazdaságos is a régi szerzői hungarika dokumentumokkal kapcsolatos regisztráló vállalkozás hármas feladatcsoportjának egyidejű kialakítása: a/ a régi magyarországi írók életrajzi adatai és a rájuk vonatkozó irodalom regisztrálása; b/ műveik kéziratai katalógusának felfektetése; c/ műveik nyomtatott kiadásai bibliográfiájának összeállítása.

A nyomtatványok bibliográfiájának elkészítése az OSZK RMNY Bibliográfiai Csoportjának feladata. A munkálatokat már a jövő év elejétől meg kell indítani. A biográfiai munkálatok és a kézirat-nyilvántartás szervezeti keretei és felelősei később jelölhetők ki.

x

Szilvássy Zoltánné előterjesztése megállapította, hogy az új könyvtárügyi törvény intézkedéseinek megvalósítása, mindenek előtt a könyvtárközi kölcsönzés reformja szükségessé, az eddigi szerkesztési munkák üteme pedig lehetővé teszi a retrospektív lelőhelyjegyzék kiadásának meggyorsítását.

A retrospektív lelőhelyjegyzék nyilvántartásba vett cimanyaga jelenleg 57.745 cím. Ebből publikálásra kerül kb. 33.000 cím, utalókkal együtt kb. 40.000 tétel. A cimanyag válogatása és szerkesztése az anyag közel egynegyedében /22 %-ában/ elkészült, 1975-ben megindult a preprintek megjelentetése, az állományadatok ellenőrzése és hitelesítése.

A cimanyag terjedelmét figyelembe véve a kiadvány 8, egyenként 4000-4500

címet magában foglaló kötetben jelentethető meg, egy kötet terjedelme 1400–1500 szabvány gépelt oldal, azaz 175–180 szerzői ív lesz. A tervezett példányszám 1500, az elsőként megjelentetendő 5. kötet 1981-ben adható közre, a további kötetek pedig kétévenként. A kiadvány sokszorosítva és számos külföldi példa mintájára szabadlapos /"loose-leaf"/, kaposos-fűzős kötetek formájában fog megjelenni.

Az előterjesztés ezután a munka továbbvitelének, ill. a közreadásnak szervezeti és anyagi-pénzügyi feltételeivel foglalkozott.

A Vezetői Tanács a retrospektív folyóiratjegyzék kiadását a könyvtár fontos vállalkozásának minősítette, melynek megjelenését a felhasználók várják. Az eddig végzett előmunkálatok arra kötelezik a könyvtárat, hogy a kötetek publikálását mielőbb megkezdje. A Vezetői Tanács elfogadta az előterjesztett kiadási tervet és további intézkedéseket tett a közreadás megkezdése előfeltételeinek megteremtésére.

Összeáll.: SOMKUTI GABRIELLA

MUNKÁNKRÓL KÉRDÉSEINKRŐL

Mit mond a statisztika az Általános Olvasóterem könyvforgalmáról?

Kétévenként, az első negyedévben, statisztika készül a könyvek forgalmáról, az ETO alapján. Ebből emeltük ki és vetettük össze az idei és az 1976. évi adatokat.

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	M ⁺	V ⁺⁺
1976:	2346	1507	693	2605	1138	1053	1345	1952	2333	6006	3071	2593
1978:	3200	1817	976	3229	873	1039	1268	1655	2064	6125	2173	1822
a különbség	+854	+310	+283	+624	-265	-14	-77	-297	-269	+119	-898	-771

A különbség részben növekedést, részben visszaesést mutat. A 0-ás szak feltűnően "kiugró" idei emelkedésének oka: néhány kutató, illetve szakdolgozatot író egyetemi hallgató bibliográfiát készített az általános és vegyes-tartalmú művekből. A filozófia és a társadalomtudományok - főleg a szociológia - iránt észrevehetően növekszik az érdeklődés. A többi szak hullámmása nem jellemző. Feltűnő még a szépirodalom forgalmának erősebb visszaesése, ami a kiváltott "A" jelzésű olvasójegyek számának csökkenésével függ össze. /A csupán szórakoztató olvasmányt kereső olvasók egy része "lemorzsolódott"./

Ha viszont visszapillantunk egy korábbi, például az 1966-es statisztikára, akkor szinte minden szakban emelkedést tapasztalunk.

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	M	V
1966:	1997	910	631	3158	774	885	2300	1642	3567	5303	3634	4148

Kivétel a hatos és a nyelcias szak. Az előbbit a beiratkozott ervostanhallgatók számának, az utóbbit a szórakoztató irodalmat keresők számának csökkenése indokolja. Ehhez járul még az a tény, hogy a szabadpolcon most több irodalomelméleti és irodalomtörténeti művet talál az olvasó.

+ magyar szépirodalom

++világirodalom

A gondok nemcsak az Olvasószolgálatéi.

A bírálat olyan, mint a retusálatlan fénykép. A csúnya ember meglátja rajta önmaga csúnyaságát és még akkor is elszomeredik, ha tudja magáról, hogy vonásai nem éppen a legszebbek. Ilyesféle gondolatok jutottak eszembe, amikor Borsos Józsefné "olvasószolgálati gondjainak" munkánkra vonatkozó passzusait elvastam. Mit tesz ilyenkor a csúnya ember? - kérdeztem magamtól. Elszalad a fényképészhez és retusáltatja a képet? Ilyenképpen mi is megszépíthetjük magunkat, hiszen a cikkben említett hiányosságokra találunk magyarázatot - nem is keveset.

Feladataink állandóan szaporodnak, az egyes munkafázisok egyre bonyolultabbá válnak. Ilyen körülmények között - nemcsak mi, hanem minden osztály - elhagyja az olyan munkafázisokat, amelyek nem közvetlenül a saját osztályának munkáját szolgálják. Így hagytuk el mi a Borsosné által említett jelzetenylévántartást. Határidős munkák sürgetnek, így a Főlöspéldányközponttól és a Nemzetközi Szolgálattól kapott jegyzékek, megvételre felajánlott könyvtárak. Ugyanakkor legyen naprakész a kötelempéldányanyag, időben menjenek ki a bel- és külföldi rendelések stb. Ismét csak ilyen körülmények között természetes, hogy a raktárból leadott perezesek, javítások, segédkönyvtári átírányítások, meg más kevésbé sürgősnek ítélt teendők háttérbe szorulnak, olykor feledésbe merülnek, annál is inkább, mert azt hisszük, nem "vontuk ki" ezzel ezeket a könyveket a forgalomból, hiszen többpéldányuk azért megtalálható. Az Olvasószolgálat osztályunkat érintő valamennyi gondjára tudnánk tehát magyarázatot adni, ezzel azonban semmiképpen sem oldjuk meg ezeket a gondokat. Éppen ezért érzem úgy, hogy nem a fotót kell retusáltatni, hanem szembe kell nézni a fényképen található csúnya vonásokkal, tanulmányozni kell őket, s ezután mindent megtenni ellensúlyozásukra.

A mi esetünkben ez a szembenézés először is azt követeli meg, hogy merjük kimondani: a munkák minősége romlik. Romlik a minőség nemcsak nálunk az osztályon, nemcsak a könyvtáron belül, nemcsak itthon Magyarországon, de mindenütt a világon./A minőségromlásra jó példa adréma-műhelyünk, ahol a vado-natúj, méregdrága importgép nem működik, a két ősi gép ezzel szemben becsül-lettel végzi munkáját. Vagy ott az új, az NSZK-ból rendelt címkézőgépünk: két kis masináját, amelyek kiegészítik, elfelejtették hozzácsomagolni./Hogy a minőségromlás milyen munkatöbbletet ró minden érintettre, arról olda-lakat lehetne írni. Ha egyszer például elkezdeném a Kultura Külkereskedelmi Vállalat munkájában mutatkozó minőségromlásra vonatkozó észrevételeimet rész-letezni, egy Híradó-számot tölthetnék meg vele.

A minőségromlást fokozza a munkák bonyolultabbá válása és mennyiségi nö-vekedése. Borsosné említi cikkében, hogy a régi sorozatok jelzetei nincsenek perezve, ezért nehéz a kiszolgálásuk. 1936 óta szolgálták ki a raktárosok eze-ket a perezetlen jelzetű könyveket. Ma, amikor a Várból és vissza kell a könyveket szállítani, amikor sokszorososan több olvasót kell kiszolgálni, ami-kor az olvasó nem veszi magának a fáradságot, hogy szerzőt és címet írjon a

kérőlapra, vagy ha ír, olvashatatlanul írja, ma már nem tudja őket kiszolgálni a raktáros.

Végül: betetőzi a a minőségromlási folyamatot a munkaerőhiány. Nem hiszem, hogy akadna olyan hőslelkű osztályvezető, aki egy apró lazaság, csekély kötelességmulasztás miatt erélyesen szólna /nemcsak a mi intézményünkben, de másutt sem/. Hiszen ki kockáztatja, hogy a sok energiabefektetés árán betanított munkatárs sértődötten vegye a kalapját s máshova vigye a nálunk szerzett szaktudást; a betanítást pedig újra kelljen kezdeni?!

Mindez persze senkinek sem újság. Eleget beszélünk róla egymásközti panasznapjainkon. De leírni valahogy nem illik. Pedig nem lehet hallgatni erről a kényes kérdésről, annál is kevésbé, mivel - köztudottan - újabb néhány évig demográfiai hullámvölgyben kell majd kutatnunk munkaerő után.

Mit tehetünk annak érdekében, hogy a minőségromlást megakadályozzuk, hogy csúnya vonásaink ellenére jobban mutassunk a fotográfián?

Mindenekelőtt a tőlünk telhető legjobb teljesítményt kell nyújtanunk. Ez gyakran - szűkös helyviszonyaink, az ide-odaszállítgatások, toldozás-foldozás miatt - kétségkívül nem könnyű, de semmiesetre sem olyan nehéz, hogy mindig csak mástól és soha sem sajátmagunktól kelljen jó munkát várni. Bármilyen poszton lehet jól, eredményesen dolgozni. Ha a raktáros nem nyugszik bele abba, hogy egy könyv hiányzik a helyéről, és utánanézne megtalálja a polcon a többi háta mögé csúszva; ha a kardexelő nem mechanikusan ír be a kardexlapra egy azonos című, de más évfolyamszámozású lapot, hanem felismeri, hogy címváltozást tart a kezében; ha a gyarapító nem fogadja el duplumnak a címléírástól alig különböző kiadványt és helyszíni hasonlítással egy eddig le nem írt, bibliográfiailag is ismeretlen kiadványt ismer fel; szóval ha valaki a könyvtárosi munka aprócska eredményeit el tudja érni, akkor biztos, hogy örömet, sikerélményt fog találni a jól végzett munkában. Ugyanakkor másoknak megtakarítja a hiba kijavításával járó munkatöbbletet. /Ha pl. a Könyvszemle legutóbbi számát a nyomda több gonddal füzte volna, akkor nem kellett volna - csak a mi könyvtárunkon belül - egy személynek több órát tölteni azzal, hogy minden osztálytól megkérdezze, hibás-e a példánya, egy másiknak pedig újabb órákat a hibás példányok kicserélésével. Ha a Kultura nem küldené vissza egy általa leszállított szerzői életmű 20. kötetére vonatkozó reklamációnkat azzal a megjegyzéssel, hogy "könyvkereskedelmi forgalomban nem kapható", hanem megnézné, hogy az első 19 kötetet is ő szállította le, akkor megtakarította volna a saját levelét, meg a mi arra írt válaszunkat, no meg persze mindig egy csomó bosszankodást. A példák hosszú sorban folytathatók, házon, sőt osztályon belül is./ A hibák kijavítása helyett akkor idő jut saját jobb munkánkra, s ez az áldásos láncreakció mindenki számára csak haszonnal járna.

A másik, ugyanilyen fontos, preventív gyógyszer későbbi bajok ellen: ne vállaljunk egyre újabb, de nem biztos, hogy fontos feladatokat, bármennyire mutatósan fessenek is íróasztal mellett végiggondolva, vagy mert valaki azt állítja, hogy "társadalmi igény van rá" esetleg meg éppen, hogy melléktermékként magától előáll az eredmény. Pontosabban: ne vállaljuk, míg minden oldalát nem ismerjük, jelentőségét fel nem mértük, társadalmi fontosságát át nem

gondeltuk. /Erre is külső példa: volt-e vajon csak egyetlen intézmény az érintettek között, amely az új kötelempéldányrendelet előtt megnézte volna, mit tartalmaz csupán egyetlen hét kötelempéldány-termése, mielőtt lelkesen elvállalta annak teljes átvételét és megőrzését? Most minden érintett fél /KM, OSZK, stb./ viselheti az ódiúmat annak, hogy akkor nem gondelták át vállalásukat./

Tudom, hogy sehol nem "vágódom be" csúnyaságunk elleni csodaszereimmel, mégis megismétlem: a magunkkal szembeni igényesség, az átgondolt munkavállalás, munkaszervezés és munkavégzés az egyszerű dolgozónál és az intézetvezetésnél egyaránt, nyújthatnak egyedül reményt arra, hogy a gondok házon belül és a panaszok házon kívül ne szaporodjanak, hanem csökkenjenek. Mindannyian valahol a lelkünk mélyén büszkék vagyunk arra, hogy a nemzeti könyvtárban dolgozunk. Igyekezzünk tehát azon, hogy valóban az ország első könyvtára legyen...

WIX GYÖRGYNÉ
Gyarapítási Osztály

Az egyházi könyvtárakban őrzött kéziratokról

1973 óta az OSZK rendszeresen foglalkozik az egyházi könyvtárak tulajdonában lévő muzeális könyvekkel. Ennek során Gyarapítási Osztályunk javaslatára a KM a könyvészeti értékeket védetté nyilvánította. Közülük az ősnymtatványokat és az RMK-köteteket nyilvántartásba vettük, az unikumokról az OSZK számára folyamatosan másolatot készítettünk.

Az egyházi könyvtárak jelentős mennyiségű és nagyon fontos tartalmú kéziratot őriznek. Ezekről sok esetben eddig csak kevésbé részletes, belső nyilvántartás készült, így a kutatásnak szinte egyáltalán nem volt tudomása e könyvtárak kéziratáraiban /és levéltáraiban/ megbúvó gazdag forrásanyagról, s az ismeretek csak néhány kötetre korlátozódtak.

Ezen tényeket, továbbá a kéziratok elsőrendű történeti forrásértékét figyelembe véve határozta el az OSZK, hogy elindítja az "Egyházi gyűjtemények kéziratái" c. kiadvány-sorozatot.

A sorozat első tagja a középkori kódexek jegyzéke lesz. Az OSZK az elmúlt években az egyházi tulajdonban lévő 270 kötetet mikrofilmre vette, így a jegyzéken megadandó mikrofilmjelzet alapján Budapesten vagy vidéken is másolatok állnak majd e meglehetősen heterogén tartalmú kódexállományról a szakemberek rendelkezésére. Több mint 100 kötetről az eddigi szakirodalom vagy tudomást sem vett, vagy csupán 2-3 soros "tartalmat" közölt.

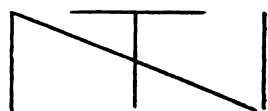
A sorozat további tagjai az egyes könyvtárak /a kisebbek esetén összevontan/ kéziratárainak 1850 előtti kéziratait tartalmazzák majd. Jelenleg közel áll a befejezéshez a debreceni Kollégiumi Nagykönyvtár kéziratáinak a feldolgozása /a munkát Fekete Csaba végzi/ és a pannonhalmi Főapátsági Könyv-

táré /összeállítja: Szabó Flóris/. A munkálatok másutt is megkezdődtek és jó ütemben haladnak pl. Egerben /Iványi Sándor/, az esztergomi Bibliotheca-ban /Kovách Zoltán/, Sárospatakon /Börzsönyi József/, néhány kisebb könyvtárban pedig már be is fejeződtek, pl. az esztergomi Ferences Könyvtárban /Németh A. Piusz/.

A sorozat tagjait személy-, helynév- és szűkített tárgymutatóval bocsátjuk közre, azt remélve, hogy így múltunkkal foglalkozó kutatóinknak értékes adatokat nyújtunk, s egy - bár kicsiny - lépést teszünk a sokak által hön óhajtott országos kéziratkatalógus megvalósításának ügyében.

NAGY LÁSZLÓ

NOSCE TE IPSUM

Bemutatkozik a Hírlap-állományvédelmi Osztály

Öt éve annak, hogy az OSZK hírlapok megóvásával /kötés, javítás-restaurálás, mikrofilmezés/ foglalkozó részlegei jelenlegi helyükre, a Rosenberg házaspár u. 6. sz. épületbe költöztek. Az akkor átalakított épületrészben a különböző műszaki hiányosságok ill. az egész épület berendezéseinek elavultsága miatt tavaly ismét nagyszabású építkezések váltak szükségessé, amit munkahelyünk teljes felújítása követett. Aki most látogat meg bennünket, azt igen kedvező benyomások érik. Az öt év során tehát munkánk keretei alaposan megváltoztak; most sokkal jobb körülmények között dolgozunk.

Ha fellapozzuk az OSZK Híradó 1973/7-8. számát, abban két ismertetést találunk: az egyik a mikrofilmezésről, a másik a hírlapok javításáról és restaurálásáról /inkább tervekről/ szól. Érdekes az ezekben foglaltakat összevetni a mai munkával. A mikrofilmezésről szólni nem az én feladatom, de összefoglalom a hírlapok fizikai állapotának megőrzésével, ill. jobbításával foglalkozó osztály jelenlegi tevékenységét.

Osztályunk két csoportban, négyféle munkaterületen dolgozik:

1./ Hírlapjavító és -restauráló csoport

- a/ hírlapok mikrofilmezés előtti javítása
- b/ hírlapok restaurálása
- c/ kémiai kutatómunka.

2./ Kötészeti csoport

- d/ hírlapok, folyóiratok, zeneművek, térképek, könyvek kötése /néha a restaurálás szükségletét és színvonalát érve el/.

a/ A mikrofilmezés előtti javításról az említett cikkben részletesen lehet olvasni. Ezt a munkát 1969 óta végzi a csoport, lényegében változatlan alapelvekkel, de egyre fejlettebb módszerekkel. Feladatunk az, hogy a különböző okokból olvashatatlaná vált szövegrészekben az olvashatóságot helyreállítsuk, oly mértékben, hogy a dokumentumok a róluk készített mikrofilmen is jól olvashatók legyenek. A mikrofilmezés folyamatosságának biztosítása érdekében ehhez a javításhoz viszonylag egyszerű, gyors, de szakszerű módszereket kellett találni. Pl. ha a szoros kötés miatt néhány betű a sor elején nem olvasható, szét kell szedni a kötetet; ha kereszt- vagy hosszirányú gyűrődések betűket takarnak el, a gyűrődéseket ki kell vasalni; ha a régi javítások alatt nem jól látszanak a betűk, akkor a javítópapírt le kell áztatni; ha a lapon a szöveget is érintő szakadások vannak, azokat szinte láthatatlanul meg kell ragasztani. Ebben a gyorsjavító munkában két jelentős "újítással" élünk: a keményítővel felragasztott javítópapírokat egy enzim segítségével könnyen le tudjuk már áztatni /a régi módszerhez csak meleg vizet használtunk, s ez kevésbé volt hatékony/, és a szakadások javításához folyó-

kony ragasztó helyett gyakran használunk műanyagfóliával impregnált papírt, amit kis olvasztópákával megolvasztva erősítünk a szakadt laphoz. Ezen kívül még több, általában a háztartásban használatos eszközt /pl. gőzölős vasaló, kis utivasaló, hajszárító, kézi permetező/ tudunk munkánk gyorsítására felhasználni. Az áztatás után gyors szárítási lehetőséget nyújt egy fűthető, hidraulikus prés. Mindezekre a korszerű segédeszközökre a hírlapok évről-évre romló állapotá miatt igencsak szükség van.

b/ A hírlapok restaurálásának nagyobb ütemű végzése sajnos még mindig várat magára. Alapvető módszerünk már kialakult, és 1976-ban néhány ezer lapot restauráltunk is, a legrosszabb állapotban lévő címek közül választva anyagot. Azóta azonban a maximális igényességgel végzett, egy-egy kötet minden lapjára kiterjedő restauráló-konzerváló tevékenységet szinte teljesen fel kellett függesztenünk, mivel ez elvonná a mikrofilmezés előtti javítástól az erőket. Így évente csak néhány száz lapra kerülhet sor. Viszont több ezer azon lapok száma, amelyeket legrosszabb állapotuk miatt, a mikrofilmezhetőség érdekében kell restaurálnunk. Mit jelent ez a restaurálás? Az újságpapírban spontán, valamint a szennyező légkör hatására keletkező, roncsoló savakat közömbösítjük. Ezután a lapokat műanyagfólia és erősítő japánpapír rétegek közé helyezük, és ezt az együttest a lamináló gépbe helyezve, a nagy hőmérséklet és nyomás révén a műanyag az újságlaphoz erősíti a japánpapírt. Így megfelelően erős, rugalmas, jól olvasható lapok nyerhetők, amelyeket be is lehet kötni. A laminálás mellett jó lehetőségnek mutatkozik a papírhasítás módszere, amely eljárás során a vastagságában kettéválasztott lap-rétegek közé kerül az erősítő papír; így a szöveg felületére nem kerül idegen anyag. Ennek bevezetése érdekében szereztünk be egy kenőgépet. Az eljárást ebben az évben szeretnénk műhelyünkben meghonosítani /Magyarországon elsőként, az NDK-ban, Lengyelországban, Csehszlovákiában már régebben alkalmazzák/. A restauráló munkában a szilárd műanyagfólia mellett néha oldatállapotú műanyagot is használunk; ennek az anyagnak még újabb alkalmazási lehetőségei lesznek.

Az öt év alatt a javító és restauráló munka dokumentálásában is előre léptünk. Kétféle munkalapot készítettünk, amelyeken minden lényeges adatot feltüntetünk, elsősorban a restaurált lapok esetében.

c/ Évek óta végzünk különféle fejlesztő, ellenőrző, kutató munkát. A külföldi szakirodalom állandó figyelése, rendszeres bel- és külföldi tapasztalatcserek, tanulmányutak, személyes kapcsolatok révén általában gyorsan tudomást szerzünk új anyagokról, gépekről, eljárásokról. Ezeknek a mi szükségleteinknek megfelelő alkalmazására és egy-egy új megoldás kialakítására számos kísérletet folytattunk le már eddig is. Ebben az évben új, vegyésztechnikus munkatársat tudtunk alkalmazni. Most készítettük el a kis laboratóriumi helyiség új, az eddiginél praktikusabb berendezési tervét, és megrendeltük a laboratóriumi felszerelést is. Rendelkezőnk elszívó fülkével, a papír savtartalmának mérésére szolgáló műszerrel, analitikai mérleggel, és ebben az évben szerzünk be egy berendezést, ami a papír erősségét méri. A megfelelő felszerelés birtokában komolyabb kémiai kísérleteket is végezhetünk. Első ideai témánk a könyvkötőbőrök egyes tulajdonságainak javíthatósága és a használatos ragasztóanyagok vizsgálata volt. Idei tervünkben szerepel még a hírlaprestaurálás munkafolya-

matainak pontos technológiai leírása, műanyagok vizsgálata és segédkönyvtár összeállítása.

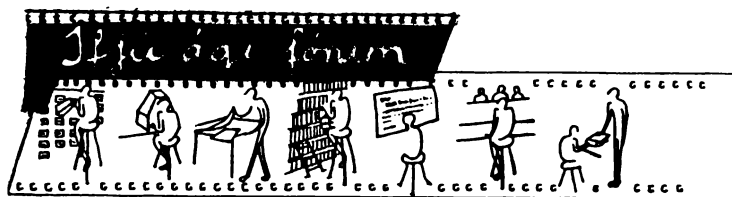
d/ A kötészeti csoport tevékenysége igen sokrétű. Eredetileg - még a Guszv utcai könyvkötészetben - hírlapok kötésére különült el, felszerelésük is ehhez való, nagyméretű prések, sok asztal, polc stb. Az elmúlt években azonban átalakult a csoport munkája: a hírlapok mellett nagy számban köt folyóiratokat, atlaszokat, kottákat és könyveket is. Felszerelésük kiegészült a bőrkötések készítéséhez szükséges eszközökkel, így rendszeresen vállalják a különleges megoldású, rendkívül nagyméretű, vagy más szempontból nehéz, nagy hozzáértést és ügyességet kívánó munkákat is. Az egyes munkafázisoknak állandó helye van, nagyjából az ott dolgozók is állandóak, de a munka elosztásában a rugalmasság érvényesül. Ebben a műhelyben is működik egy hidraulikus prés, valamint egy asztali aranyozó berendezés, a címek nyomásához. A javító munkában itt is alkalmazzák a műanyagfóliát pákával, és gyakran igénybeveszik a laminátort. Erre a csoportra az öt évvel ezelőtti állapothoz képest leginkább a nagymértékű szakmai fejlődés jellemző. Rendszeresen képezünk könyvkötő ipari tanulókat is.

Mindkét csoportban sok fiatal dolgozik; idősebb munkatársainktól a szakmai fogásokat, a szakma szeretetét tanulhatjuk el. Néhány helyettestől eltekintve mindenki könyvkötő szakmunkás, többségük érettségizett, a kötészeti csoport vezetője, Samkó Ferencné mestervizsgával is rendelkezik. A restaurálást a gyakorlatban sajátítottuk el.

Minden munkatársunkat szívesen látjuk helyszíni ismerkedésre, munkánk megtekintésére.

KASTALY BEATRIX
313-776

A KISZ-élet hírei

/1978. május/

- 1-én a felvonulás után Budaligetén hangulatos majáliszt rendeztünk.
- 5-én az Irodalombarátok körében Freisinger Jenő tartott előadást a római irodalomról.
- 12-én Párizsról és környékéről szóló filmeket vetítettünk, igen sok érdeklődőnek. /A filmeket a Francia Intézettől kölcsönöztük, és szövegük fordításáról is gondoskodtunk./
- 19-én Molnár János könnyűzenei felvételeit mutatta be a klubban.
- 24-én kibővített vezetőségi ülés keretében a bizalmi munka tartalmi kérdéseiről és módszereiről Kastaly Beatrix a bizalmiaknak tartott aktuális példákkal illusztrált előadást.
- 25-én Chaplin egyik kései filmjét /Monsieur Verdoux/ vetítettük a díszteremben.
- 26-án az Irodalombarátok körében Kovács Katalin tartott előadást a XIX. század végének magyar irodalmáról.

Összeáll.: FARKAS ÁGNES

338-942

Az OSZK KISZ-alapszervezet akcióprogramja
az 1978/79. mozgalmi évre

A KISZ KB ezt a mozgalmi évet a "Hatékonyság - Minőség" évének nevezte. Ezzel is jelezni kívánta, hogy a jelen időszakban minden területen - a munka, a sport, az önépítés, a kulturális szint fejlesztése területén - nem látványos, un. "forradalmi akciókat" vár, hanem - mint a gazdasági építőmunkában is - a társadalmi élet különböző vonatkozásaiban is a már meglévő lehetőségek, keretek jobb kihasználását várja.

Szervezeti életünknek szervezettebbé, fegyelmezettebbé kell válnia. Taggyűléseket átlagosan 6 hetenként tartunk, melyeken a megjelenés minden tag számára kötelező. A vezetőség és a bizalmiak feladata a vállalások folyamatos ellenőrzése, a propagandista-hálózat kiépítése és az aktivisták felkészítése. Kapcsolatot tartunk a párt- és szakszervezettel, figyelemmel kísérjük egymás munkáját, aktuális feladatait, amelyekhez lehetőségeinkhez mérten segítséget nyújtunk. A kerületi KISZ Bizottsággal is folyamatosan egyeztetjük tevékenységünket. /A feladatokat szervezőtitkárunk, FARKAS Ágnes fogja össze./ Gazdasági tevékenységünkről ill. lehetőségeinkről hitelesebb képet, nagyobb áttekintést kell kialakítanunk. Gondos tervezés után a különféle támogatásokról, felhasználásuk módjáról szeretnénk tárgyalni az Ifjusági Bizottságban. /felelős: JENEI Anna - NAGY Zoltán/

Érdekvédelem

Ebben a mozgalmi évben az ifjusági érdekvédelmet NAGY Zoltán irányítja, miután mint érdekvédelmi felelős működött az elmúlt évben. Legfontosabb feladat az előző évben elindított felmérés elemzésének elvégzése s a tapasztalatok levonása a további tennivalók meghatározásához. Ezt a Szakszervezet ifjusági felelősével közösen szeretnénk végrehajtani. Tovább kell munkálkodnunk az információs bázis életképes működésén /az érdekvédelmi adatlapok folyamatos vezetése/.

Általában törekednünk kell az érdekvédelmi tevékenység megszilárdítására. Legfontosabb feladat az öt éve az OSZK-ban dolgozó fiatalok helyzetének fokozatos figyelemmel kísérése. Ez évben ül össze ismét az Ifjusági Parlament. Komoly feladatot jelent számunkra az erre való felkészülés. Ennek során az előző parlament határozatainak végrehajtását kell megvizsgálunk, és új célkitűzéseket, feladatokat kell megfogalmaznunk és elfogadtatnunk./felelős: NAGY Zoltán/

Agitációs és propagandamunka

Politikai képzésünk az elmúlt évekéhez hasonlóan a pártoktatáshoz kapcsolódik. Azoknak a KISZ a KISZ-tagoknak képzéséről kell gondoskodnunk, akik nem vesznek részt a pártoktatásban. Számukra 3 vitaestet rendezünk.

Az idén is fontos szerepet szánunk az OSZK Híradóban való szereplésünknek. Az információ fejlesztése érdekében minden csoport propagandistát választ, aki a faliújság-felelőssel együtt felel minden program terjesztéséért.

Részt veszünk az idén is az ünnepek rendezésében - az április 4-i ünnepségen, a május 1-i felvonuláson, amely után majálist tartunk.

Segítjük a klub vezetőségét abban, hogy programjaik széles körben ismertté váljanak.

Kiépítjük a kapcsolatot más tudományos könyvtárak KISZ-szervezeteivel és közös társadalmi munkát vállalunk a vári épület építésében.

A VIT-re való felkészülésben segítjük a kerületi KISZ Bizottságot. A Józsefvárosi VIT-napokra Kubával kapcsolatos irodalmi és fényképösszeállítást készítünk. /Az agit.-prop. munkáért felelős: INOTAI István/

Kulturális tevékenység

Az elmúlt esztendő tapasztalatait felhasználva rendszeresebbé, folyamatosabbá tesszük tevékenységünket. Számítunk a szakmailag fölkészült és jó szervezőképességű kollégák aktív bekapcsolódására.

Ahhoz, hogy a fiatalság igényeit megismerjük, az év első felében kérdőíves felmérést végzünk.

Tervezünk kiscsoportos, sorozatszerű és egyedi foglalkozásokat is. Munkánkat három szinten hajtjuk végre:

1. klubrendezvények

a pinceklub heti egy alkalommal, pénteken tart nyitva /szükség esetén természetesen más napokon is rendelkezésünkre áll/. Vezetését HORVÁTH Borbála végzi. Találkozókat szervezünk társadalmi és művészeti életünk jelentős személyiségeivel.

Alkalmat adunk arra, hogy intézményünk régi dolgozói vagy fiataljai számoljanak be munkájukról.

Előkészítjük külföldön járt munkatársaink élménybeszámolóit.

Filmvetítéseket és filmvitákat szervezünk.

Alkalmanként zenés-táncos rendezvényeket, vetélkedőket tartunk.

2. rendezvények, melyeknek a klub ad otthont:
m megszervezzük az irodalombarátok körét, mely havi egy foglalkozást tart.
Lehetőséget biztosítunk valamennyi osztály fiataljainak önálló klubest rendezésére. /felelős: FREISINGER Jenő/
3. klubon kívüli tevékenységek:
megindítjuk a fotoszakkör és Gy. Szabó Béla könyvművészeti alkotásaiból és irodalmi jellegű fametszeteiből kiállítást rendezünk.
Tanulmányi kirándulást szervezünk 3 környező szocialista ország kiemelkedő értékeit bemutató s nagy történelmi múltú tudományos és szakkönyvtárainak megtekintésére s a magyar vonatkozású könyvkiadás forráshelyeire.
Egynapos kulturális kirándulásokat szervezünk nyári, szabadtéri játékok megtekintésére /Tác, Szentendre, Eger/.
Megtekintjük a BME atomreaktorát, felkeressük az Országgyűlési Könyvtárat, meglátogatjuk az MTA Könyvtár keleti gyűjteményét.
Intézményünket bemutató vándorkiállítást rendezünk.
M megszervezzük az osztályok közötti OSZK-vetélkedőt.
Egyetemi előkészítő- és nyelvtanfolyamokat indítunk.
A folyóirat- és hírlapkörözést - kibővítettebb és szervezettebb formában - folytatjuk. /felelős: PUSZTAI Istvánné/

Társadalmi munkák

Az előző év akcióprogramjához kapcsolódva tovább kell lépniünk a szakmai jellegű feladatok vállalásában és teljesítésében. A tavaly elkezdett "175 éves az OSZK"-akció folytatásaként:

- a Kisnyomtatványtár részére 2500-3000 db. ex libris kasirozását,
- az Olvasószolgálat kérésére ritka első kiadású könyvek restaurálását kell elvégeznünk.

Szándékunkban áll szerződéses munkát vállalni az őszi gyümölcsbetakarítás idején egy Pest környéki tsz-ben./a társadalmi munkák felelőse: RÓNAY Éva/

Sport

A sportkör titkára és a szakosztályok vezetői rendszeres tájékoztatást adnak a szakosztályok aktuális programjáról, amelyekhez célszerű minél nagyobb számban csatlakoznunk. Továbbra is lehetőség lesz az általunk vásárolt 8 db. uszodabérlet közös felhasználására az egyes csoportokon belül.

Kezdeményezzük a nődolgozók sportolási /torna/ lehetőségének megteremtését. /felelős: SOPRONYI János/

Tájékoztatás

Az információáramlásról több csatornán keresztül gondoskodunk. Megszervezzük, hogy a faliújságokon időben jelenjenek meg a hirdetések; szervezeti életünk eseményeiről körlevelekben tudósítunk. Nagy hangsúlyt fektetünk az OSZK Híradó adata lehetőségeibe; mint "társtulajdonosok" is részt veszünk a lap munkájában /Inotai István és Mándy Gábor képviseli szervezetünket/. Az ifjúsági rovat folyamatos munkájának biztosítása érdekében továbbra is működik a a lap szerkesztősége mellett működő szerkesztőcsoportunk./felelős: MÁNDY Gábor/

Akcióprogramunk az egyes területeken többféle részvételi lehetőséget, vállalási alkalmat biztosít minden tagunk számára. Ezek közül néhány kiemelt feladatot tartunk elsősorban a szemünk előtt!

1. A taggyűlések aktív, tartalmas látogatása mindenki számára kötelező!
2. A szervezet aktivistáinak folyamatos képzése, fejlesztése, az utánpótlás biztosítása alapvető feladatunk.
3. Az egyéni vállalások az akcióprogram részét képezik.
4. A bizalmiak tevékenységét tartjuk a legfontosabbnak a tagság aktivizálása és a tagság-vezetőség közötti folyamatos kapcsolattartás szempontjából. Egész éves munkájukhoz biztosítani kívánjuk a szakmai vezetők támogatását.

Konkrét feladatok

1. a tanulmányi kirándulás /Ungvár, Munkács, Lvov, Tarnow, Krakó, Kassa/ megszervezése és a lebonyolításban való részvétel.
2. A Gy.Szabó-féle kiállítás megszervezése és lebonyolítása az Olvasószolgálat segítségével.
3. A vári építőipari társadalmi munka megvalósítása a budapesti nagykönyvtárakkal közösen /kijelölt munkacsoport irányítja/.
4. A klubrendezvényeknek a tagság igényeivel való összehangolása érdekében felmérést végzünk; az éves programtervezetet az akcióprogramtól függetlenül közreadjuk.
5. Aktív tartalmi kapcsolatot kívánunk kiépíteni az OSZK Kamarakórusral.

Kérjük minden tagunkat és munkatársunkat, hogy részvételével segítse elő az 1978. III. 22-én elfogadott akcióprogram tartalmas és színvonalas megvalósítását az Országos Széchényi Könyvtárban.

OSZK KISZ-vezetőség

Érdekvédelmi "adatbank" - és ami az adatokból kiderül

A múlt év tavaszán, megvizsgálva ifjúsági szervezetünk érdekvédelmi tevékenységét, megállapítottuk; sokszor azért nem tudjuk megfelelően képviselni a fiatalokat, s azért nem tudjuk gyorsan továbbítani problémáikat, mert részleteiben nem ismerjük eléggé a 35 éven aluli dolgozók munkahelyi, szociális és egyéb problémáit. Főleg a hangukat erősebben hallatók ügyei jutnak el a vezetőségig, azok is "ad hoc" jelleggel, későn, amikor az intézkedés, a segélynyújtás már csak kapkodó lehet.

Ezért az 1977 elején megválasztott KISZ-vezetőség egyik fő célkitűzése volt, hogy a nemzeti könyvtárhoz méltó érdekvédelmi rendszert építsünk ki. Ennek alapját az un. érdekvédelmi adatlapok kibocsátása képezte /amelynek során a KMK KISZ-csoportjának korábbi, hasonló kísérletei tapasztalatait is felhasználtuk/. Az OSZK minden 35 éven aluli dolgozója megkapta ezt az adatlapot /amelynek szövegét közöljük/.

Hosszú időbe telt, míg az adatlapokat sikerült eljuttatni az érdekeltekhez. 232 fiatal /82 %/ töltötte ki, 37-en zárkóztak csak el a válaszadástól. Elsődleges célunkat, hogy végre nagyjából teljes részletes képet kapjunk fiatal munkatársainkról, már ezzel megvalósítottuk. Az adatlapokat két példányban kellett kitölteni, mert belőlük két szinten létesült nyilvántartás. Az egyik adatlap a fiatal fősztályán működő érdekvédelmi megbízottnál maradt /ezek névsorát az OSZK Híradó 1978. 1-3. sz. 20. oldalán közöltük/, hogy fel lehessen használni a fősztályvezetővel folytatott megbeszéléseken /a fizetésemelésről, jutalmazásról, beiskolázásról, tanulmányutakról és egyéb kérdésekről hozott döntéseknél/. A másik példány az OSZK egész ifjúságának érdekvédelmi felelőiséhez, Nagy Zoltánhoz került, az intézményi szintű tárgyalások megalapozása érdekében. /Az adatbankot Révay Rita kezeli./

Az adatlapok összegzésére munkabizottság alakult. Az alábbiakban erre az összesítésre támaszkodunk. /Természetesen az anyag még több szempontú és részletes elemzést kíván./Ezt még ebben az évben, a pártszervezet éppen most folyó, az ifjúságunkat érintő vizsgálódásával együtt, a szakszervezet bevonásával kívánjuk elvégezni./

Igen sok fiatal családos, sokuknak égető gondja a bölcsődei vagy óvodai elhelyezés. A legsürgősebben 12 bölcsődei és 9 óvodai férőhelyre lenne szükség, de ez a szám a közeljövőben még csak növekszik. Mivel több gyermek gondozási szabadságon lévő anya jelezte, hogy a gyermeke elhelyezése esetén visszajönne dolgozni, a sürgős intézkedés az OSZK-nak is érdeke. A magunk részéről az OSZK Ifjúsági Bizottságának ülésén mindent megteszünk egy reális megoldás érdekében.

A megkérdezettek 35,8 %-a rendelkezik felsőfokú, 38,5 % középiskolai, 5,2 % pedig általános iskolai végzettséggel /20,5 % "egyéb" végzettséget jelölt, ezen többnyire a KMK szaktanfolyamát értik/. Arra a kérdésre, hogy "Szakképzettségének megfelelő munkakörben dolgozik-e", túlnyomó többség /67,7 %/ igennel válaszolt, de a tagadó válaszok aránya /18,1 %/ is jelentékeny. A továbbtanulni szándékozók száma is nagy /69,4 %/, ezen a téren is

sok tennivalónk van, különösen, ha figyelembe vesszük az intézmény munkaerő-gondjait, s hogy milyen nehezen lehet nélkülözni a tanulmányi szabadságon lévő dolgozóinkat egyes munkakörökben.

A tudományos és szakmai továbbfejlődés szándékára vonatkozó, elsősorban a már valamilyen képzettséggel rendelkező dolgozókat érintő kérdésre felelve a válaszolók 24,1 %-a szervezett intézményi keretek között képzeli el szakmai továbbfejlődését, 35,8 %-uk az önképzés, a tudományos publikálás és kutatómunka révén. /A fiatal diplomások észrevételeiről, véleményéről, kutatási és képzési körülményeiről Ecsedy Judit felmérése számolt be, az OSZK Híradó 1978.1-3. számában./

A fiatalok nagy hányada /78%/ rendelkezik valamilyen fokú nyelvtudással. Nyelvpótlékot viszonylag kevesebben kaptak az adatalapok kitöltése időszakában, azóta a könyvtár főigazgatója a beérkezett kéréseket engedélyezte, így az elhúzódo ügyeket rendezte. Ennek során elsősorban fiatalok kaptak nyelvpótlékot. Jelenleg 12%-ra tehetjük azoknak a számát, akik az adatlap szerint beszélnek ugyan idegen nyelvet valamilyen fokon, de nem kaphatnak nyelvpótlékot, mert még nincs nyelvvizsgájuk.

A legsúlyosabb szociális gond a lakáskérdés. A válaszolók közül 106 főnek van lakásproblémája. /Valamivel kevesebben, 87-en kérnek segítséget az OSZK-tól, a különbség oka feltehetően az, hogy segítségünket eleve irreálisnak vélik./ Többen különösen rossz körülmények között laknak, több gyermekkel együtt. Köztudott, hogy a kis keresetűek, kezdők nem rendelkeznek azzal a kezdő tőkével, amelyre hivatkozva kedvezményes kölcsönt kaphatnának az OSZK-tól. Törekvésünk kétirányú: egyrészt a rendelkezésünkre álló fórumokon a jelenlegi, hátrányos pénzügyi előírások megváltoztatását sürgetjük /a pártszervezettel együtt/, másrészt egyéb megoldásokat próbálunk keresni.

"Adatbankunkat" folyamatosan igyekszünk naprakészen tartani, a változásokat átvezetni. Érdekvédelmi hálózatunkat megerősítve, tevékenységét javítva időről időre megvizsgáljuk a fiatalok helyzetét, együttesen is, csoportonként is, sőt az egyes személyekig lemenően is. Az ifjúsági érdekvédelmet az ifjúsági törvény a KISZ hatáskörébe utalta, mi pedig kötelességünknek érezzük, hogy a felmérések által kialakult kép alapján leginkább problematikusnak mutató kérdéseket az Ifjúsági Bizottság elé terjesszük.

Ami a közeljövőben alkalmazott érdekvédelmi célkitűzéseinket illeti, szeretnénk mihamarabb eredményeket elérni

- a/ a bölcsödei és óvodai férőhelyek bővítésében;
- b/ a lakáskölcsön feltételeinek javításában;
- c/ a csoportos nyelvtanulási lehetőségek bővítésében;
- d/ a továbbtanulási ügyintézés korszerűsítésében;
- e/ a szakmai és tudományos jellegű munka és továbbképzés körülményeinek javításában.

Lehetőségeink természetesen korlátozottak. Mindenesetre, ha az állami vezetéssel közösen segíteni tudunk fiatal munkatársaink egyikén-másikán, erőfeszítéseink már így sem hiábavalók. Ezen a megkezdett úton kívánjuk továbbfejleszteni érdekvédelmi tevékenységünket.

NAGY ZOLTÁN

318-776

Elintéződött - de hogyan?

Amikor tavaly tavasszal sikerült előnyösebb feltételeket elérni a tanulmányi szerződés terén, s egyben arról is biztosítottak bennünket "hogy az intézményvezetés ezentúl azoknak a fiataloknak a kérelmét is véleményezi és aláírja, akiket egyelőre nem javasol továbbtanulásra" /OSZK Híradó. 1977. 1-3.sz. 42.p./, úgy véltük, egy kínos kérdés egyszer s mindenkorra lekerült a napirendről. Az alábbi levél azonban azt bizonyítja, hogy a helyes elvek alkalmazása körül még nincs minden rendben. A jelentkezési lap aláírása megtörtént, az ügy elintézésének módja azonban enyhén szólva különös és magyarázatra szorul. /A rovatvezető megjegyzése./

Tisztelt Szerkesztő Bizottság!

Az a probléma, amelyet felvetek, talán közérdekűnek is felfogható.

Az OSZK egy átlagos dolgozója vagyok, aki szeretne felvételt nyerni az ELTE Állam- és Jogtudományi Karára, levelező hallgatóként. De ez az óhajom még a felvételi előtt akadályokba ütközött. Különös fajta ügyintézésnek lettem szenvedő alanya.

Felvételi papíromat annak rendje s módja szerint eljuttattam a Személyzeti Osztályra, és türelmesen vártam az ott megadott egy hét határidőig. Az egy hét letelte után teljesen úgy tűnt, hiába. Mindössze annyit értem el, hogy egy bizonytalan ígéretet kaptam. Így hát ismét átadtam magam a várakozásnak. De ezúttal is hiába, mert az újabb határidő letelte után sem tudtak semmi biztatót mondani, csak újabb határidő-eltolódás következett be. És ez így húzódtott egészen addig, amíg elérkezett a beadási határidő előtti utolsó nap. Újra megjelentem a Személyzeti Osztályon, és érdeklődtem papírom iránt, mire aznap este, munkaidő vége előtt öt perccel a kezembe nyomták, olyan állapotban, ahogy beadtam. Azt hiszem, érthető, hogy jókedvem és türelmem egy kissé megcsappant. Az utolsó napon ott álltam üres papírral a kezemben, és azt sem tudtam, kihez forduljak. Ekkor közbelépett főosztályvezetőm /Ferenczy Endréné/ - akinek ezúton is szeretnék köszönetet mondani -, s egy jó óra alatt elintézte az ügyet, azaz megszerezte az aláírást. Jelentkezési lapomat - bár továbbtanulásomat természetesen nem javasolták - így sikerült végül az utolsó pillanatban továbbítani az egyetemhez. Azóta sem értem, hogy ezt miért nem sikerült az erre kijelölt Osztálynak egy hónap alatt elintézni. Az illetékeseknek tudniuk kell, hogy a pecsét és az aláírás igazolja, hogy valóban ott dolgozom, amit munkahelyként feltűntettem. /Persze, azt sem értem, hogy

az OSZK-nak miért lenne hátrány, ha jogot végzett dolgozói is vannak./

Végül még annyit, hogy úgy érzem, azt a hosszú időt, amelyet a munkahelyem és a Személyzeti Osztály közötti jövés-menéssel és az ott töltött várakozásokkal kénytelen-kelletlen eltöltöttem, talán hasznosabb lett volna a munkára fordítani.

BUZÁS ÉVA

131-462

Eddig tartott a lelkesedés?

A klubról - szomorúan

Ha egy kezdeményezés elindul útjára, nemcsak lelkes támogatói akadnak, hanem ellenzői is, amíg csak ki nem vívja az őt megillető helyet a köztudatban. Az, hogy milyen életképes volt, csak utólag, a megvalósulás során derül ki. Egy ilyen kezdeményezés születési körülményeiről és hányatott sorsáról szeretnék néhány dolgot elmondani.

Az OSZK-ban néhány éve alakult ifjúsági klub mindaddig képtelen volt valóra váltani a hozzá fűzött reményeket. Hogy miért, nyitott kérdés. Talán a szervezőkben, alapítókban és maroknyi lelkes segítőkben volt a hiba? Pillanatszerű sikerélményeik ugyan voltak, de több akadt a kudarcokból. Vajon nem tettek-e meg mindent annak érdekében, hogy kellően megalapozott, színvonalas programot kínáljanak?

Céljuk azt volt, hogy egy kis "kuckót" teremtsenek nekünk, ahol a napi munka, tanulás vagy más elfoglaltságok után kikapcsolódhatunk, s megismerhetjük egymást. Amikor harcolni kellett /a szó szoros értelmében/ a helyiségért, még a nehéz körülmények /vizes pince, szellőztetlenség, "szükségbútorok"/ ellenére is nagy volt a lelkesedés. Rövid időn belül nemcsak spontán találkozási alkalmakat, hanem tartalmas műsorokat is szerveztek telt házzal; parázs viták, színvonalas zenei műsorok is akadtak. A nagy látogatottság fellelkesítette a szervezőket, de korai volt az örömük. Az érdeklődés a későbbiekben egyre csappant, s ez megpecsételte a "kuckó" sorsát. Végül már olyan előadás /egyetemi előkészítő/ is akadt, amelyre az előadón kívül senki sem ült be.

Talán, hogy a helyiség nyilvánvaló kihasználatlanságát leplezzék, illetve hogy "oda szoktassák" a fiatalokat, egy-egy alkalommal a klubban tartották a KISZ-taggyűlést /a gyérszámú "érdeklődők" ugyanis ebben a szűk helyiségben is kényelmesen elfértek/. A népszerűség csökkenése nem egészen érthető. Vajon hova tűntek a lelkes látogatók? Ha nem értettek egyet a programokkal, a klubvezetők elképzeléseivel, akkor miért nem jelentkeztek kritikájukkal, javaslataikkal?

A csendes, de meleg helyiséget ezután - mint tudjuk - a macskák vették átmenetileg birtokukba.

Ezután figyeltek fel az illetékesek a tarthatatlan helyzetre. KISZ-életünk ellaposodásának egyik vészjelzője volt a klub hallgatása. A passzivitás, érdektelenség minden közösségi akcióban és szervezeti tevékenységben megmutatkozott. Tavaly a társadalmi szervezetektől és az intézményvezetéstől is sok segítséget kaptunk. A klubvezetőség részéről az önvizsgálat ideje következett: vajon hol követtük el a hibát. Nagy Zoltán irányításával ismét újjászerveződött a klubélet. A szerdai ügyeletetektől, "klubnapokból" később színvonalas, átgondolt programok nőttek ki. Némi érdeklődést is sikerült kelteni, megmozdult az állóvíz. Végre kritikát is kaptunk - ha nem is hízelgőt -, ami az érdeklődés felélénkülését jelezte. Programjainkat az utóbbi időben úgy állítottuk össze, hogy minél többféle "műfaj" legyen képviselve benne /író-olvasó találkozók, élménybeszámolók, disco-klub, játékos vetélkedők, filmviták, stb./. Egy alkalommal ifjúsági életünk kulcskérdéséről vitakört rendeztünk, de ez a téma is csak azt a néhány fős "törzsgárdát" vonzotta, akik egyéb közéleti kérdésekben is érdekeltnek érzik magukat. Vajon a többség miért nem kíván részt venni a problémák őszinte feltárásában, megoldásában?

Tudjuk, hogy az OSZK-ba már többé-kevésbé "kész" emberek kerülnek, külön baráti körrel, társadalmi, munkahelyi kötelezettségekkel. Sokan tanulnak, sokaknak családja van. Mindez mégsem elég ok arra, hogy nálunk semmiféle közösségi élet ne alakuljon ki. Mindha még mindig mentségeket keresnénk; "más épületekből senkit nem ismerek, hozzám nem jutnak el a hírek". Esetleg néha a hirdetéseket, tájékoztatókat is el lehet olvasni, telefonon is lehet érdeklődni a klubfelelősnél, sportfelelősnél, vezetőségi tagoknál.

Ha nincs igény a "kuckóra", ezt újabb vészjelzésnek kell felfognunk. A lelkesedés, úgy tűnik, megint kezd elpárologni. Csak eddig tartott volna?

HORVÁTH BORBÁLA
318-776

Beszélgetés W. Salgó Ágnessel

W. Salgó Ágnes a Régi Nyomtatványok Tárában dolgozik 1971 óta. Őt kérdeztük meg ez alkalommal.

- Együtt végeztünk az egyetemen, 1971-ben. Te háromszakos voltál: latin-görög-könyvtár szakos. Tudom, hogy régóta foglalkozol Plutarchos-szal, a kutatónapodat is Plutarchos filozófiai és vallástörténeti munkásságára kaptad.
- Igen, a doktori disszertációm pedig - amivel remélem, év végére elkészülök - ebből egy rész lesz: Plutarchos a gondviselésről.
- Van ilyen témájú műve Plutarchosnak?
- Nincs, különböző műveiből gyűjtöm össze az erre vonatkozó adatokat, elsősorban a Moralia-ból és a Párhuzamos Életrajzok-ból. A Moralia sok kisebb-nagyobb, különböző tartalmu műből áll és ezek közül több filozófiai és vallástörténeti kérdésekkel foglalkozik. Plutarchost különösen érdekelte az isteni gondviselés kérdése. Doktorimban főleg erről lesz szó, feldolgozom, amit

Plutarchos különböző műveiben a jóslatokról és jósdákról ír. Elsősorban azt a kérdést vizsgálom, hogy Plutarchos milyen szerepet tulajdonít műveiben az isteni gondviselésnek, hogy mennyire avatkozik bele az istenség az ember életébe, és milyen szerepet játszanak a jósdák az emberi sorsok alakulásában.

- Emlékszem, hogy sokat foglalkoztál egy pár éve az Isis és Osiris mítoszszal.

- Plutarchos vallástörténeti művei közül talán ez az Isis és Osiris történet a legjelentősebb. Ugyanis az Osiris történetnek ez az első és egyetlen részletes leírása. Az egyiptomi forrásokban csak utalásokat lehet találni róla, hiszen az Osiris történet az egyiptomiak számára közismert volt.

- És Te a görög eredetiből lefordítottad a teljes művet?

- Igen, ennek eddig nem volt magyar fordítása. Rendkívül nehéz filozófiai szöveg, több évig dolgoztam is rajta - igaz, hogy közbejött otthon az építkezés, meg a gyerekek. 1976-ban meg is jelent a fordítás az ELTE Ókori Történeti Tanszékének kiadványsorozatában, egyelőre csak kisebb példányszámban, de szó van róla, hogy esetleg újra megjelenik, most a nagyközönség számára is elérhetően.

- Más fordítást is olvashattunk Tóled...

- Még egyetlenista koromban fordítottam négy szemelvényt a Bizánci irodalom kistükre c. kötet számára, igaz, hogy csak 1974-ben jelent meg. Fordítással egyébként most is szívesen foglalkozom, és a jövőben is szeretnék. De előbb év végéig be kell fejeznem a doktorit, és akkor jöhet a többi. Például folytatni szeretném a 16. századi magyarországi görög műveltséggel kapcsolatos kutatásaimat, olyan kérdéseket is szeretnék kidolgozni, amelyek jobban összefüggenek a Régi Nyomtatványok Tárának állományával.

- Ebből a témakörből is olvashattunk már egy dolgozatodat az OSZK Évkönyvben, Bogáti Fazekas Miklós egyik Plutarchos átdolgozásáról. És láttam olyan különlenyomatokat is, ahol a férjeddal mint társszerzővel szerepelsz.

- Ezek a Studia Aegyptiaca-ban megjelent cikkeink különlenyomatai. Mindhárom dolgozat a görög-indiai vallástörténeti kapcsolatok egy-egy kérdéséről szól. Ezekben a cikkekben a görög vonatkozások feldolgozása volt a feladat. Ez is olyan téma, amit a jövőben folytatni szeretnék, csak időm legyen rá.

V. ECSEDY JUDIT

131-462

Hogy látják a nemzeti könyvtárat?

Az OSZK-bibliográfia tervéről

A KMK KISZ-csoportja 1977. évi vállalásként elkészítette az Országos Széchényi Könyvtárról megjelent publikációk bibliográfiáját.

Vállalkozásunk nem egyedülálló, de sok tekintetben kiegészítője a könyvtárunk Igazgatási Osztályán gondozott "sajtókivágat-archivumnak", mely több esztendeje hasonló céllal gyűjti az OSZK-ra vonatkozó hírlapcikkeket. A Magyar

Hirdető Sajtófigyelője elküldi minden olyan cikk kivágatát, amelyben csak egyetlen szóval is utalás történik a könyvtárra. A skála igen széles; az Élet és Irodalomtól, a Hungarian Review-ig, vagy a Közmű és Mélyépítésig terjed.

E gyűjteményről -ismertetésében- Kelecsényi Gábor a következőket írta az OSZK Híradó 1973. 7-8. sz. 143. oldalán:

"...segítségével a könyvtár egyrészt állandóan saját pulzusán tartja a kezét, fel tud figyelni az életével, működésével kapcsolatos reakciókra, másrészt színes, dokumentációs anyag gyűlik egybe a könyvtár majdani történetírói számára olyasmikről is, amelyeknek nincs nyoma az irattárban, s amelyekről általában csak szájhagyomány és anekdota formájában szoktak értesülni a következő nemzedékek."

Nos, bibliográfiánk szintén lehetőséget ad arra, hogy a rólunk alkotott képet megismerjük.

Tartalmazza mindazon folyóiratcikkekét, melyek az OSZK-val foglalkoznak, továbbá az intézményről - szerintünk - értékes információt közlő hírlapcikkekét. Nem dolgoztuk föl az OSZK által megjelentetett anyagot /OSZK Híradó, beszámoló, munkaterv, füzet- és könyvalakú kiadványok/, hiszen ez nyilvánvalóan bennünket érintő kérdésekkel foglalkozik, és mindenki számára hozzáférhető. Ellenben megtaláljuk az ezen dokumentumok, illetve a bennük megjelent írások ismertetőit, bírálatait.

Bibliográfiánkat - amely egyelőre cédula formában a Könyvtártudományi Szakkönyvtárban használható - az OSZK Híradó egyes számaiban szeretnénk közreadni. Ajánljuk mindazoknak, akik tudni szeretnék, hogyan tájékoztatják nemzeti könyvtárunkról a nagyközönséget, hogyan láttatják - láttatjuk! - intézményünket a tudományos szaksajtóban.

FREISINGER JENŐ

134-000/269

KIADVÁNYAINK

Terebessy Ákos: Igényvizsgálat - szükséglet-
kutatás. Bp. 1977. OSZK, KMK - KSH Könyvtár és
Dokumentáció. 118 l.

Erich Fromm, a fogyasztásra berendezkedett társadalom kérlelhetetlen kritikusa, vitatható alapszemléletű, de erről a társadalomról zseniálisan lényegeset mondó művében, a *To have or to be?* címűben /New York, Hagerstown etc. 1976, Harper and Row./ két társadalmi létezési típust fogalmaz meg: a gyakoriságában jellemzőbb "birtokló" /having/ és a számára - és az emberi nem fejlődése szempontjából is - kívánatosabb "önmegvalósító" /being/ típusát. Ennek a kétféle létformának a működését kutatja az élet különböző területein /szerelem, családi élet, vallás, munkavégzés stb./. A tudás területén így jellemzi a két típust: "A tudásnak birtokában lenni annyit jelent, hogy az összes elérhető tudást /információt/ megszerezzük és megtartjuk, míg a tudás maga funkcionális, és csupán az alkotó gondolkodás folyamatának eszközéül szolgál." /39. l./ Ha Fromm elméletét egyes tudományágak, kutatási területek elemzésére is kiterjesztette volna, akkor az igényvizsgálatban és szükségletkutatásban minden bizonnyal a birtokló tudás típusát ismerhette volna fel - amennyire azt Terebessy Ákos szemleszerű áttekintéséből /az utóbbi 5 év legjelentősebb vizsgálatainak külföldi szakirodalma alapján/ megismerhetjük.

Az igényvizsgálat a szakemberek információellátásának tökéletesítését szolgáló kutatási terület, vagyis alapvetően célracionális, a kultúra- és információközvetítő intézmények tervszerű és korszerű működéséhez megfelelő információkkal szolgáló alkalmazott tudomány. S míg egy-egy intézmény saját olvasóinak információigényét felmérő kutatásáról van szó /pl. az Észt Tudományos Akadémia könyvtárának, a Csehszlovák Nemzeti Könyvtár Bibliográfiai Osztályának stb. ismertetett vizsgálatait/, addig az intézmény fejlesztése, távlati tervezése szempontjából fontos területről beszélhetünk. De amint átfogóbb, elméletibb megállapításokra törekszik, alapvető problémák támadnak az igényvizsgálattal kapcsolatban. Bár kétségtelenül fontos egy-egy vizsgálat módszertani megtervezése és technikai, lebonyolítási szintjének tudatos előkészítése és ellenőrzése - amire oly nagy figyelmet fordítanak ezek a kutatások - alapvető elméleti tételezések hiányában ezek a vizsgálatok könnyen fedezetnélküli és koncepciótlanul összezsúfolt adathalmazzal szolgálnak csak. Mert például milyen eredményekhez vezethet az, hogy "M. B. Line az ASLIB 47. konferenciáján az igényfelmérés alapvető céljaként megállapította, hogy elsődlegesen azokat a társadalmi rétegeket, csoportokat kell felderíteni, amelyek egyáltalán nem, vagy csak rosszul vannak ellátva információkkal. A felmérés során meg kell állapítani ezek tényleges igényét, és meg kell határozni, ki és hogyan elégítse ki ezeket, ill. kiktől és honnan várják igényeik

kielégítését." /18. l./ Ennek a problémának a tisztázásához ugyanis elsősorban azt kell figyelembe venni, hogy az információfelvétel és az információigény kialakulásának alapvető, a társadalmi termelésben, a munkamegosztásban, a fogyasztási és elosztási viszonyokban gyökerező okai vannak, és például az információellátottság szempontjából hátrányos társadalmi rétegek nem az információhiány miatt és okából hátrányos helyzetűek, és információigényük felébresztése ilyen elméleti /elmélet nélküli?/ megközelítésben meglehetősen idealisztikus elképzeléseket szülhet csak. Ez már egy-egy vizsgálat /vagy tudományág/ kompetenciaszintjének kérdéséhez vezet el, amely - úgy tűnik - nem eléggé tisztázott ebben a tudományban. Akármilyen alkalmazott tudományról van is szó, építenie kell valamilyen elméleti bázisra. Az igénykutatásnál kézenfekvőnek látszik, hogy a tudásszociológia elért eredményeire építsen, és ha az egyes empirikus vizsgálatok nem kívánnak is a tudáseloszlás társadalmi meghatározottságának mélyebb kérdéskörébe belebonyolódni, ennek megállapításaira, eredményeire - láthatatlanul is akár - építeni lehet. Ugyanis a megfelelő elméleti bázis hiányában végzett empirikus vizsgálat megállapításainak érvényességi köre semmiképpen sem terjed túl a vizsgált empirián, és rosszabb esetben még arra sem érvényes. Így érhetjük meg a Nagy-Britanniában lebonyolított INFROSS-vizsgálat /vezetője M.B. Line volt/ 1089 társadalomtudós igényeit kérdőívvel felmérő, számítógéppel feldolgozott vizsgálatának végső megállapítását: "az eredményekből általános érvényű következtetéseket nem lehet levonni." /27. l./ És így fordulhat elő, hogy a bath-i Egyetemi Könyvtár vizsgálatának 4 kötetes, 384 táblázatos kutatási jelentése tanulságai semmivel sem mondanak többet, mint amit feltehetőleg a könyvtár bármelyik jószemű, némi gyakorlattal rendelkező dolgozója tudhat a témáról /a különböző foglalkozású kutatók információszerzési szokásairól/. Így elképzelhető, hogy ezeknek a - bizonyára igen költséges - vizsgálatoknak jó része csupán divatból készül el, és különösebb hasznot nem is hoz.

Bizonyára az elméleti alapok szükségességének átérzéséből született meg az átfogóbbnak és objektívebbnek szánt "szükségletkutatás" fogalma, amely az elképzelések szerint az információigény tágabb hátterének, egy-egy tudomány helyzetének és fejlődési irányainak feltárását jelentené. De az ismertett művekből ennek a kutatásnak még a terminológiája sem bontakozik ki elég határozottan, és a szerző óvatos utalásai engedni sejtetik, hogy a tárgya sem körvonalazódott eléggé, s az igényvizsgálat és szükségletkutatás alapvető elméleti tételezéseinek megfogalmazása még várat magára - ha az empirikus kutatások virágzanak is.

Terebessy Ákos kissé mechanikusan ismerteti az egyes vizsgálatokat, holott ennyi információ birtokában bátrabban építhetett volna saját értékitételeire, és az ismertetés mellett vállalhatta volna az eligazító-kritikus szerepét is.

NAGY MÁRIA

TAJÉKOZÓDÁS

Nemzetközi Könyvtárépítési Konferencia

Április 10-15 között került sor a VII. Nemzetközi Könyvtárépítési Konferenciára, melynek megszervezésével és lebonyolításával a Könyvtártudományi és Módszertani Központ két osztálya - a Kapcsolatszervezési és a Hálózatszervezési - foglalkozott. A szervezők felkérésére bolgár, cseh, lengyel, szovjet, NDK-beli, valamint vietnámi építészek és könyvtárpolitikusok fogadták el meghívásunkat. Április 11-én, az első konferencia-napon Kondor Istvánné miniszteriumi osztályvezető köszöntő szavai után hangzottak el a külföldi résztvevők előadásai. A konferencia legfontosabb témája a művelődési, oktatási intézményekkel közös épületben elhelyezett könyvtárak működése során felmerülő építészeti, technikai és könyvtári jellegű kérdések, valamint a könyvtárak berendezési és felszerelési eszközökkel való ellátottsága terén megvalósítható nemzetközi együttműködés és szabványosítás kérdése volt.

Mutatóként íme néhány téma az elhangzott előadásokból: A diákok és a tanárok megnövekedett információs igényeinek hatása a felsőoktatási intézmények könyvtári épületeire /Draganov-Dafinov/; A tudományos technikai fejlődés eredményeinek felhasználása a könyvtári és információs bibliográfiai szolgáltatások területén a Bolgár Népköztársaságban /Jelena Csuparova/; A nemzetközi együttműködés fejlődése a könyvtári bútorok és műszaki berendezések szabványosítása terén, Együttműködés a KGST keretében /Kamil Groh/.

A szervezés jóvoltából a konferencia-anyagokat a delegációk nyelvére lefordítva, előzetesen már kézhez kapták a tanácskozás hallgatói - ami lehetőséget adott a közvetlenebb és felkészültebb véleménycserére.

Az elhangzottak illusztrálására a tanácskozás résztvevői meglátogatták a Pataky István téri FSZEK fiókot, a Pest Megyei Művelődési Központ és Könyvtárat, valamint a dunaujvárosi Munkás Művelődési Központot. A dunaujvárosi látogatás során hangzottak el a magyar előadások, így Sallai Istváné a komplex művelődési intézmények építési kérdéseiről, Arató Andrásné a debreceni újkerti nevelési központ tervezési programjáról, Urbán László pedig Pestre visszatérőben a buszon mondta el reflexióit a már oldottabb hangulatban lévő hallgatóknak.

A tanácskozás utolsó napján még összeült a könyvtárépítési kézikönyv szerkesztőbizottsága, hogy a megjelenés előtt álló kézikönyv néhány fontos tartalmi és technikai kérdéséről döntsön.

A konferenciák gyakorlati hasznát a befejezőkor megszövegezett és elfogadott ajánlások jelentik, tul a "jelen levés" az egymásról tudás nem elhanyagolható hasznán. A mostani építészeti konferencia témái nem jelentettek új szenzációt, sem váratlan meglepetéseket, inkább az egyes országokban kialakult gyakorlat további fejlesztésére, s a szorosabb együttműködés kiépítésére

törekedett. Kivételt jelentett a vietnámi könyvtárosok felszólalása, náluk ugyanis jól ismert okok miatt csak most kezdődik a könyvtárügy kiépítése és fejlesztése, amelyhez a szocialista országok nemzeti könyvtáraitól kértek támogatást.

A tanácskozás befejezésekor megfogalmazott ajánlás javaslatot tett hosszú és középtávú fejlesztési tervek kidolgozására, a koordinációs tevékenység erősítésére, a konferencia-anyagok hozzáférhetővé tételére, valamint szorgalmazza a könyvtári és információs munkában használható gépi felszerelések szocialista országokban történő gyártását.

Az 1980-ban megrendezendő VIII. Könyvtárépítési konferenciáról, a szervezéssel megbízandó nemzeti könyvtárról a szocialista országok hagyományos értekezlete dönt majd.

KOVÁCS KATALIN

Bolgár-magyar könyvtárügyi konferencia

A KMK Hálózatfejlesztési Osztálya 1978. április 25-29. között bonyolította le a bolgár-magyar könyvtárügyi konferenciát. A konferencián a bolgár fél megbízásából részt vett Dimitar Sziromanov elvtárs, a Kulturális Bizottság főreferense, Stilian Avramova, a szófiai Városi Könyvtár Igazgatója, Johan Lantliev, a plovdivi "Ivan Vazov" Könyvtár igazgatója, Nikolina Kovacseva a tolbuhini Megyei Könyvtár igazgatója, Maria Paudova a várnai Megyei Könyvtár Igazgatója és Canko Danov a pleveni Megyei Könyvtár igazgatója. A magyar felet a megyei könyvtárak igazgatói, a Kulturális Minisztérium Könyvtárügyi Osztályának dolgozói és a KMK munkatársai képviselték. A résztvevők az első napon meglátogatták a tatabányai Megyei Könyvtárat. A könyvtár tevékenységéről az Igazgatóhelyettes tájékoztatta a vendégeket, akik megtekintették és elismeréssel nyilatkoztak az egyes részlegek korszerű és folyamatos munkájáról. A személyes ismerkedést konzultáció követte. A következő háromnapos időszakban a győri Megyei Könyvtár volt a házigazda. Itt hangzottak el a bolgár vendégeink előadásai: A nyolc előadás jó áttekintést adott a baráti országok könyvtárügyének jelenéről és jövőre vonatkozó terveiről. Szó esett többek közt a megyei könyvtárak ideológiai szerepéről, a kulturális intézményekkel való együttműködés tapasztalatairól, az intézmény funkciójáról az esztétikai nevelésben, a módszertani, könyvtárvezetési munka korszerűsítési törekvéseiről, a megyei könyvtárak helytörténeti tevékenységéről. Alapos, jó tájékoztatót kaptunk a megyei könyvtárak tájékoztató, bibliográfiai és információs szolgáltatásáról. Az előadásokat követő hasznos eszmecserék közben és után lehetőség nyílt két községi könyvtár /Écs, Nyul/ valamint a szombathelyi Megyei Könyvtár megtekintésére. A tartalmas programot a pannonhalmi Főapátsági Könyvtár meglátogatása és közös vacsora zárta le.

Vendéglátóink, a Győri Megyei Könyvtár munkatársai /élükön Pernes Gyula igazgatóval/ mindent megtettek, hogy hasznosan és kellemesen teljenek a konferencia napjai.

CSOBOTH ATTILA

került. Ez utóbbiakat tűzték napirendre 1978. április 18. és 20. között Londonban. A megbeszélésen résztvevő hét bizottsági tag hat országból való volt: Anglia, Franciaország, Jugoszlávia, Magyarország, Olaszország és USA. A megbeszélés eredményeként kialakult szöveget megvitatásra több fórum elé terjesztik, így az idei IFLA kongresszuson is, amelyet a Csorba-tó mellett tartanak majd.

A rendelkezésre álló rövid idő alatt is tudtam időt szakítani arra, hogy - a nyomtatott katalógus itthoni kiértékelése után - a 18. századi hazai kiadványokkal kapcsolatos problémáknak utánanézzek a British Libraryben. Részletesen fel nem dolgozott gyűjtőkötetekből 58 kiadványt írtam le, ezen kívül több 17-18. századi többnyelvű munkában bukkantam előtűnk eddig rejtve maradt magyar nyelvű részekre.

A legnagyobb szakmai élmény a 18. századi angol nyelvű és abban az időben brit fennhatóság alatt állt területeken készült nyomtatványok bibliográfiai munkálata volt, amely néhány hónappal ottlétem előtt indult meg. A szerényen ESTC-nek, vagyis 18. századi rövid címeírású katalógusnak /Eighteenth century Short Title Catalogue/ nevezett vállalkozást rendkívül alaposan, kitűnően szervezték meg. Ennek tudható be, hogy a British Libraryben őrzött mintegy 350.000 példány feldolgozását a 16 főből álló gárda három és fél év alatt fogja elvégezni. Ráadásul a leírás nem is olyan rövid, mint ez a fenti

Title	Author	Place	Heading
* RI *	008 \$a a	\$b en \$l eng	049 \$a L \$c 1 2 3 \$d 1
090 \$a	T. 300 (3)		
245	Facts addressed to the serious attention of the people of Great Britain respecting the expence of the war, and the state of the national debt. By William Morgan, F.R.S.		
240	\$a		
250 \$a	Second edition, improved		
260 \$a	London	\$b Printed for J. Debrett, and T. Cadell, jun. and W. Davies, (successors to T. Cadell)	
			\$c 1796
300 \$a	[8], 60, [2] p.	\$b	\$c 8°
500 \$a			
100	\$a	\$h	
110		\$f	
633	\$a		

Az előírás szerint kitöltött űrlap

elnevezés alapján várható lenne. A bő bibliográfiai hivatkozás mellett ugyanis - többek között - a variánsokon kívül a példányok pontos leírására /pl. felvágatlan, hiányzó levelek stb./ is kiterjed. Fokozza a nehézséget, hogy a feldolgozandó nyomtatványok körét nem korlátozták, így abba beletartoznak a címfelvétel szempontjából rendkívül problematikus hivatalos kiadványok, plakátok, úrlapok is.

Az igényességnek és a gyorsaságnak ezt a szinte valószínűtlen párosítását egyedül a korszerű technika számunkra rendkívül mértékű igénybevétele teszi lehetővé. Az adatokat mind számítógépbe táplálják, amely azután a programnak megfelelő mindenféle rendezést és kiírást elvégzi. Mindennek természetesen előfeltétele a nagyon pontosan végiggondolt szabályzat alapján valamennyi adat következetes leírása, igen praktikusán megszerkesztett úrlapok segítségével.

A British Library óriási állományának feltárása azonban csak kezdetét jelenti annak a nagy vállalkozásnak, amelynek során a többi jelentős gyűjtemény /elsősorban Nagy-Britanniában és az Egyesült Államokban/ anyagát is regisztrálják ill. hozzáférhetővé teszik.

Megítélésem szerint érdemes lenne a vállalkozás beható tanulmányozása alapján dönteni arról, hogy vajon a hazai 18. századi nyomtatványok most már igen előrehaladott állapotban levő anyaggyűjtése felhasználásával nem hasonló megoldással kellene-e a retrospektív magyar nemzeti bibliográfia e korszakát feldolgozni és publikálni!?!

BORSA GEDEON

Utóirat a Hiradó olvasóinak: A vállalkozásnak házi újságja is van, "Factotum" címmel.

Egy könyvtár, amelyet szeretnek

Tömörítvény Mary Blume cikkéből. Megjelent az International Herald Tribune 1978. ápr. 29-30. számában.

A London Library a világ legjobb magánkönyvtára, 1 millió kötettel, Európa minden nyelvén, 20 mérföldnyi szabadpolccal. 1841-ben alapította Thomas Carlyle, - mérgében, mert a British Muzeum könyvtárában nem talált meg minden könyvet, amit keresett.

A könyvtárnak tagja volt az angol irodalom majd minden jeles személyisége. Lord David Cecil egy magazinban azt írta róla, hogy Anglia három csodálatra méltó intézményt alapított: a három közül az egyik nem jut az eszébe, de a másik kettő a monarchia és a London Library.

Douglas Matthews igazgatóhelyettes ezeket mondja a könyvtárról: a legfontosabb, ami a London Library-t közkedvelté tette, az, hogy a személyzet

azért van, hogy az olvasónak - minden különösebb szőrözés /sic!/ nélkül - segítsen. A lejárt kölcsönzések miatt nem kérnek késedelmi díjat. Egyáltalán: a kölcsönzések sohasem járnak le, mert vacak kis két hetekre nem is kölcsönöznek. Tulajdonképpen nem is kölcsönöznek megszabott időtartamra, bár a könyvtár szereti egy éven belül visszakapni a könyveket. Kikölcsönzött könyvet csak akkor kérnek vissza, ha valaki más is kéri. Bár feltételezik, hogy egy olvasó 15 könyvnél többet nem kölcsönöz egyszerre, szükség esetén még negyvenet is elvihet. Az 1890-ben megkezdett katalógus egyszerűen betűrendes, a legzavarosabb /sic!/ íróember is segítség nélkül eligazodik benne. Ez fölmenti a személyzetet attól, hogy minduntalan udvariaskodnia kelljen.

Az új könyvtári tagot a személyzet egy régebbi tagja egyszerűen kézen fogja és megmutatja neki a katalógust. A gyarapítási rendszerben van ugyan néhány bukfenc /sic!/: pl. az Orosz Tudományos Akadémia még mindig a forradalom előtti nevén, mint Cári Tudományos Akadémia szerepel, mert hiszen az átcímkezés olyan komplikált dolog. A könyveket postán is kiküldik a tagoknak, habár az évi 36 font tagsági díjban nincs benne a postaköltség.

Az állomány legjelentősebb része a történelmi és az irodalmi anyag, bár a második világháborúban egy bomba 10.000 kötetet pusztított el, és különösen a G-től J-ig és az S-től Z-ig terjedő betűkkel kezdődő nevek életrajzkötetei között volt nagy a pusztulás. Elzárva csak néhány könyv van, a nagyobb ritkaságok, vagy olyanok, amelyeket illetlennek gondolnak. Ezeket a könyvtár vezetőjének szobájában tartják, amely szoba helyett inkább valami vegyeskereskedésnek mondható. Itt A.A.Milne első kiadása Henry Miller fülldet Ráktérítője mellé került, azon egyszerű oknál fogva, hogy a betűrendben is egymás mellett vannak.

Az egyik részleg, amelynek neve "Természettudomány és egyebek", kissé zavarba hozta Mr. Matthews-t. "Az elnevezés kissé nevetséges számomra. Bár mindjárt "Egyebek"-nek nevezték volna el, mert valóban csak egyebek találhatók benne. Most ugyanis olyasmik vannak idesorolva, mint: Cukor, Trösztök és kartellek, Alagutak, Sétapálcák, Ecet és Nők."

A kijáratnál van egy könyv, amibe a kívánságokat lehet írni, és mindjárt melléírják a könyvtár válaszát, ami rendszerint az, hogy "már megrendeltük", "rövidesen megrendeljük" vagy "figyelembe vesszük".

A London Library jellegét legjobban Sir Charles Hagberg Wright, a könyvtár egykori vezetője határozta meg. Szerinte egyedül ez az elnevezés illik rá: igazi lelki klinika.

GÖRGEYNÉ KOVÁCS KATALIN

KÖNYVTÁRUNK É L E T É R Ö L

A társadalmi munkások megbecsülése

Ez év május elsején immár másodízben nyújtotta át könyvtárunk főigazgatója a társadalmi munkában élenjáróknak a munkahely, a kollektíva elismerését jelző jutalmat. Az ünnepeltek sorából külön is ki kell emelnünk Pintér Antalnét, akit a számvizsgáló bizottság élén végzett példás tevékenységéért a Közalkalmazottak Szakszervezete a Szakszervezeti Munkáért Oklevél kitüntetésben részesített. Kiváló párt- és szakszervezeti munkájukért, az illetékes szervek felterjesztése alapján az alábbiak kaptak jutalmat:

Pintér Antalné	2500.-Ft
Milhoffer Alajos	2500.-Ft
M.Varró Judit	2000.-Ft
Rakovszky Istvánné	2000.-Ft
Németh Mária	2000.-Ft
Tóth Lajos	2000.-Ft
Bókay Béláné	1500.-Ft

A Közalkalmazottak Szakszervezete Budapesti Bizottsága Mencsik Pálnak a Szakszervezeti Munkáért Oklevél kitüntetést ítélte meg.

Eredményes tevékenységükhöz ezúton is gratulálunk, és kívánunk sok erőt, jó egészséget.

Gyorsmérleg a szakszervezeti tisztségviselők most zárult továbbképzési évadjáról

A május végén befejeződött tanfolyam meglehetősen rapszódikusan zajlott le. Egyes előadások elmaradtak, illetve felcserélt és módosított időpontokban kerültek napirendre. Ennek ellenére a részvétel aránya magasabb volt a tavalyinál /sajnálatos kivétel a KMK szakszervezeti tisztségviselőinek távollmaradása/. Az OSZK Híradó korábbi számában ismertetett témakörből két előadást, pontosabban megbeszélést lehet és érdemes kiemelni. Március 20-án Fábry György, a Gazdasági Igazgatóság vezetője tartott az irányítása alá tartozó terület munkájáról, gondjairól tájékoztatót, legutóbb - május 23-án - pedig a Szakszervezeti Bizottság tagjai konzultáltak, a bizalmiak jog- és hatásköre kapcsán alapszervezetünk tevékenységének aktuális kérdéseiről. Közös volt mindkét alkalommal a jó értelemben vett közvetlen hang, a minden-

napi teendők, tudnivalók együttes megvitatása. A bölcsődei, óvodai elhelyezés, az üdültetés, a jutalmazás, az étkeztetés problémái mellett egyaránt szó került a munkahelyi közérzetről, a szakszervezet érdekvédelmi tevékenységéről, az információ-adás és visszacsatolás nehézségéről, a Munkahelyi Bizottságok közötti kapcsolatteremtés, tapasztalatcsere szükségességéről, a szakszervezeti tisztségviselők növekvő felelősségéről, partnervizony alakulásáról, a "jus murmurandi"-ról /am.beleszólás jogáról/, általában: a társadalmi munka megbecsülésének helyzetéről.

Úgy véljük, és ebben szinte valamennyi résztvevő egyetértett, hogy nem valamiféle panasznap, hanem a cselekvéshez, a hétköznapi "apró" munkához elengedhetetlen fórum volt ez a két találkozó. Ezeknek a friss és igazán tájékoztató-tájékoztató alkalmaknak a számát kell a jövőben - akár a tanfolyam keretei mellett - növelnünk.

N Y I L T L E V É L

Hoffer Rezsőnének és Losonci Andrásnének a TT
elnökének és üdülési felelősének

A Beruházási és Könyvtári Üzemi Igazgatóság kollektívája itt mond köszönetet mindazon munkatársának, akik az 1978. évi üdülési igényeket felmérték, a lehetőségeket felkutatták és a beutalókat megszerezték.

Áldozatos, időt és fáradságot nem kímélő - és ötleteket sem mellőző - munkájuk eredményeként az idén minden pihenni vágyó munkatársunk /akár családos, akár egyedül álló/ megelégedéssel vehette kézbe a különféle üdülőhelyekre szóló beutalóját.

Ilyen kellemesen kezdődő nyarunk még nem volt, melyhez hasonló jókat kívánunk azok számára is, akik e lehetőségeket megteremtették számunkra.

Budapest, 1978. május 24.

a Beruházási és Könyvtári Üzemi
Igazgatóság
Munkahelyi Bizottsága

A nyugdíjjárulékról, a táppénzről,
a terhességi-gyermekágyi segélyről

Több esetben merülnek fel kérdések az alábbiakra vonatkozóan:

- 1./ Mi a nyugdíjjárulék mértéke?
- 2./ Mi a táppénz és a terhességi-gyermekágyi segély kiszámításának alapja?

Az első kérdéssel kapcsolatosan röviden a következő tájékoztatást szeretném adni:

A nyugdíjjárulék mértéke a jelenlegi szabályozás szerint:

ha a pénzbeli és természetbeni juttatások havi együttes összege az

1.800.-Ft-ot nem haladja meg	3%
1.801-2.300.-Ft-ig	4%
2.301-3.000.-Ft-ig	5%
3.001-4.000.-Ft-ig	6%
4.001-5.000.-Ft-ig	7%
5.001-6.000.-Ft-ig	8%
6.001-7.000.-Ft-ig	9%
a 7.000.-Ft-ot meghaladó	10%

A biztosítottat terhelő havi nyugdíjjárulék mértékének meghatározásánál a tárgyhónapra kifizetett, kiosztott pénzbeli és természetbeni juttatás együttes összegét kell figyelembe venni. Ha a biztosított a tárgyhónapot megelőző időre járó, nyugdíjjárulékkal még nem terhelt, pénzbeli és természetbeni juttatásban is részesül, a nyugdíjjárulék mértékének megállapításánál a tárgyhónapra járó és a tárgyhónapban kifizetett, kiosztott pénzbeli és természetbeni juttatás együttes összegét kell figyelembe venni. Kivételt képez a bérköltség, a beralap, a jutalmazási vagy a pénzügyminiszter által meghatározott egyéb keret terhére kifizetett jutalom. Ha a biztosított a tárgyhónapban több munkáltatótól részesül olyan juttatásban, amely után nyugdíjjárulékot kell fizetni, mindegyik munkáltató az általa kifizetett, kiosztott juttatás összegének megfelelő mértékű nyugdíjjárulékot köteles a biztosítottól levonni.

A második kérdésre vonatkozóan különösen abban a tekintetben merült fel gyakran probléma, hogy a tavalyi szeptemberi, nagyobb arányú bérrendezés ellenére a kapott táppénz összegét sok esetben viszonylag alacsonynak találják.

Az a régebbi szabályozás, hogy a táppénz és a terhességi gyermekágyi segély összegének megállapítása a megbetegedés hónapját megelőző három hónap kereseti, fizetési átlaga alapján történt, már 1977. január 1-től hatályát veszítette.

Azóta az az alapelv, hogy a megbetegedés első napját közvetlen megelőző naptári év kereseti illetve fizetési adatai irányadók.

Ha a biztosított az egész előző éven át dolgozott, akkor az egész évi munkabérének összegét kell elosztani a munkában töltött napok számával, és az eredmény a táppénz alap, amelynek a jogszabály szerint esedékes %-át a dolgozó egy napra kapja.

/Pl. a biztosított 1978. jan. 2-től keresőképtelen, az 1977. év az irányadó; ez alatt az idő alatt a havi bruttó keresete jan. 1-től aug. 31-ig 2.000.-Ft, szeptember 1-től december 31-ig 2500.-Ft; évi bruttó keresete így 26.000.-Ft; osztószáma 313 nap, mivel kiesett napja nem volt, egy napi táppénz alap 83,07 Ft/

Betegség vagy fizetés nélküli szabadság esetén az alapul vett fizetési összeg a levonásokkal csökken, de ugyanakkor csökken a kiszámításnál alapul vett osztószám is.

Igazolatlan távollétnél az összeg csökken ugyan, de az osztószám nem változik.

Értelemszerűen vonatkozik ez a számításmód arra az esetre is, amikor a dolgozó nem egész éven át, hanem csak az év egy részében állott ugyanannál vagy különböző munkáltatónál alkalmazásban. Ilyenkor természetesen csak a munkaviszonyok ideje alatt elért fizetés összegét kell osztani a munkaviszonyok folyamán munkában töltött napok számával.

Figyelembe kell venni, hogy ez csak az általános alapelv; különleges esetekre külön, részletes szabályok vonatkoznak /pl. ha a dolgozó az előző év folyamán fizetés nélküli szabadság, gyermekgondozási segély vagy katonai szolgálat következtében egyáltalán nem részesült munkabérben, - vagy pl. a nyugdíjas táppénzjogosultságának megállapítására/.

Figyelembe kell venni továbbá azt is, hogy a közölt alapelv a munkabérre, fizetésre vonatkozik; külön szabály irányadó a jutalom és a más munkáltatónál előforduló évvégi részesedés figyelembevételére.

Ismételten hangsúlyozni kell, hogy az elmondottak csak az alapelv vázlatos ismertetését jelentik; a részletes és különleges szabályok pontos ismertetése egy néhány soros tájékoztatásban természetesen lehetetlen.

RÁKÓCZY CSABÁNÉ

